

Na cestě k 19. století a Metternichovský systém

Cvičení 1 a 2

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Osvícenství

- Myšlenka: Člověk se má řídit spíše vlastním rozumem než vírou, důraz na racionalismus, logiku, humanismus
- Jádrem: Anglie, Francie a Nizozemí
- Představitelé: John Locke, Charles Louis Montesquieu, Immanuel Kant, David Hume, Voltaire, J. J. Rousseau, Denis Diderot

Osvícenství v politice – osvícenský absolutismus

- Fridrich II. Veliký – král filosof, jeho kniha *Práce filozofa ze Sans-Souci* na seznamu církví zakázaných knih
- Habsburkové – Marie Terezie, Josef II., Leopold II. (Toskánsko pod jeho vládou 1. státem, co zrušil trest smrti – 1786), zde končí osvícenství nástupem Františka I./II., který ve světle Velké francouzské revoluce upřednostnil konzervativní cestu

Velká francouzská revoluce

- Liberté, égalité, fraternité (svoboda, rovnost, bratrství)
- Důsledky:
 - Konec francouzské monarchie (dočasně)
 - Sekulární stát, postupně více diktátorský
 - Společenské změny
 - Francouzské revoluční války
 - Růst hvězdy Napoleona I.

Jakobínský teror

- Sansculoti svůj název získali podle toho, že nenosili kalhoty nad kolena (nosili pantalóny). Rekrutovali se z chudých vrstev a patřili k nejradikálnější složce obyvatelstva.
- Jakobínský teror 5. září 1793 do 28. července 1794 – popravení lidí podezřelých z nepřátelství k revoluci – mrtvých bylo asi 16,5 tisíce (16 % lidí přímo z Paříže)
- Revoluce „začala požírat své děti“

Napoleon I. Bonaparte – biografie

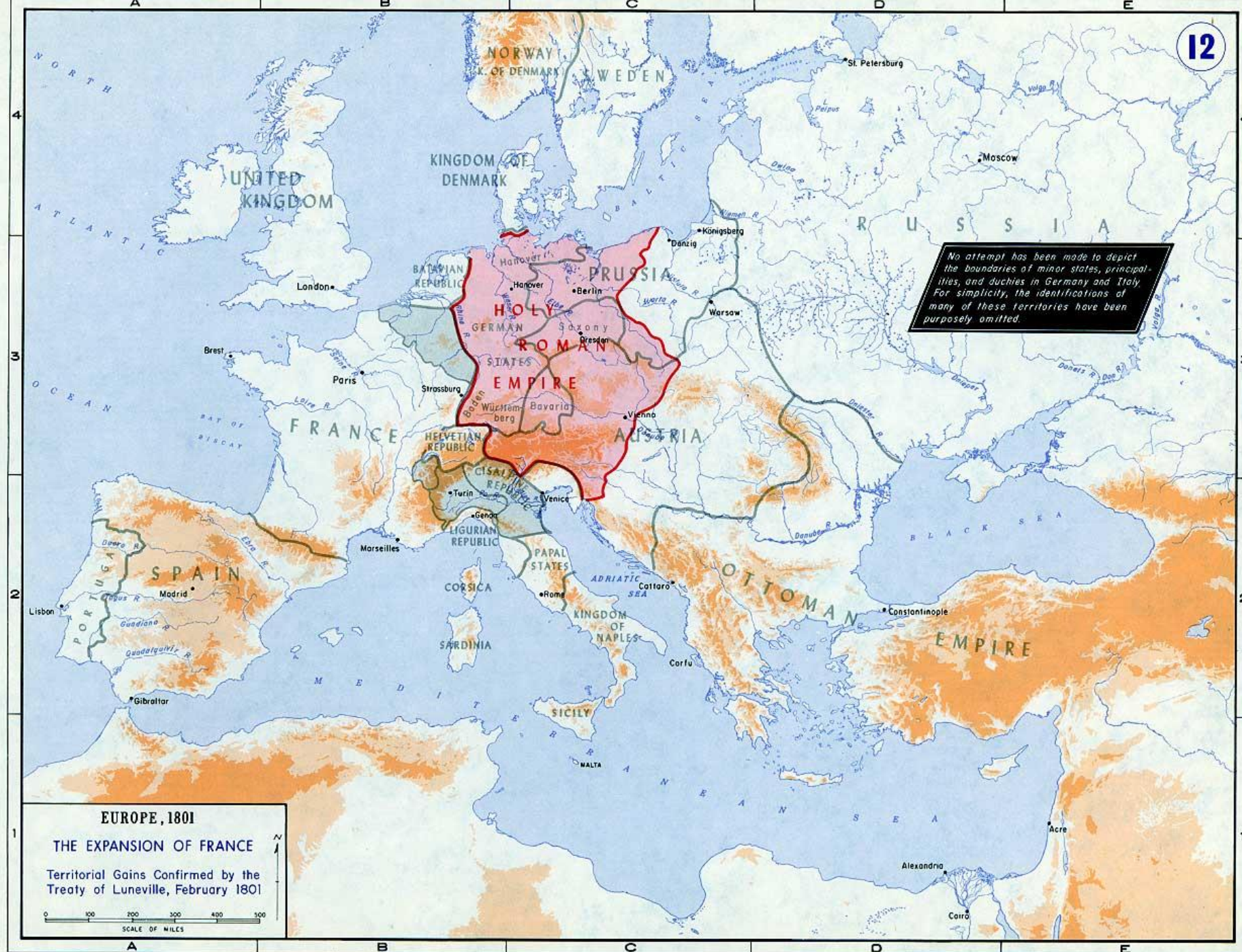
- V chaosu rychle rostla hvězda Napoleonova
- 1799 – prvním ze tří konsulů, 1800 doživotním konzulem
- 1804 se korunoval císařem
- Krach tažení do Ruska, poslán do vyhnanství na Elbu, odtud se však vrátil a obnovil svou vládu (stodenní císařství), pak porážka u Waterloo a exil na ostrově Sv. Heleny
- 1804 – Code civil

Vojsko vítá svého císaře po jeho útěku z Elby zpět do Francie. Zdroj: Neznámý autor, <https://www.warhistoryonline.com/world-war-ii/when-an-american-submarine-took-out-a-japanese-troop-train-and-much-more-in-the-pacific-in-ww2-mm.html> [10. 1. 2019]

Evropa v roce 1801

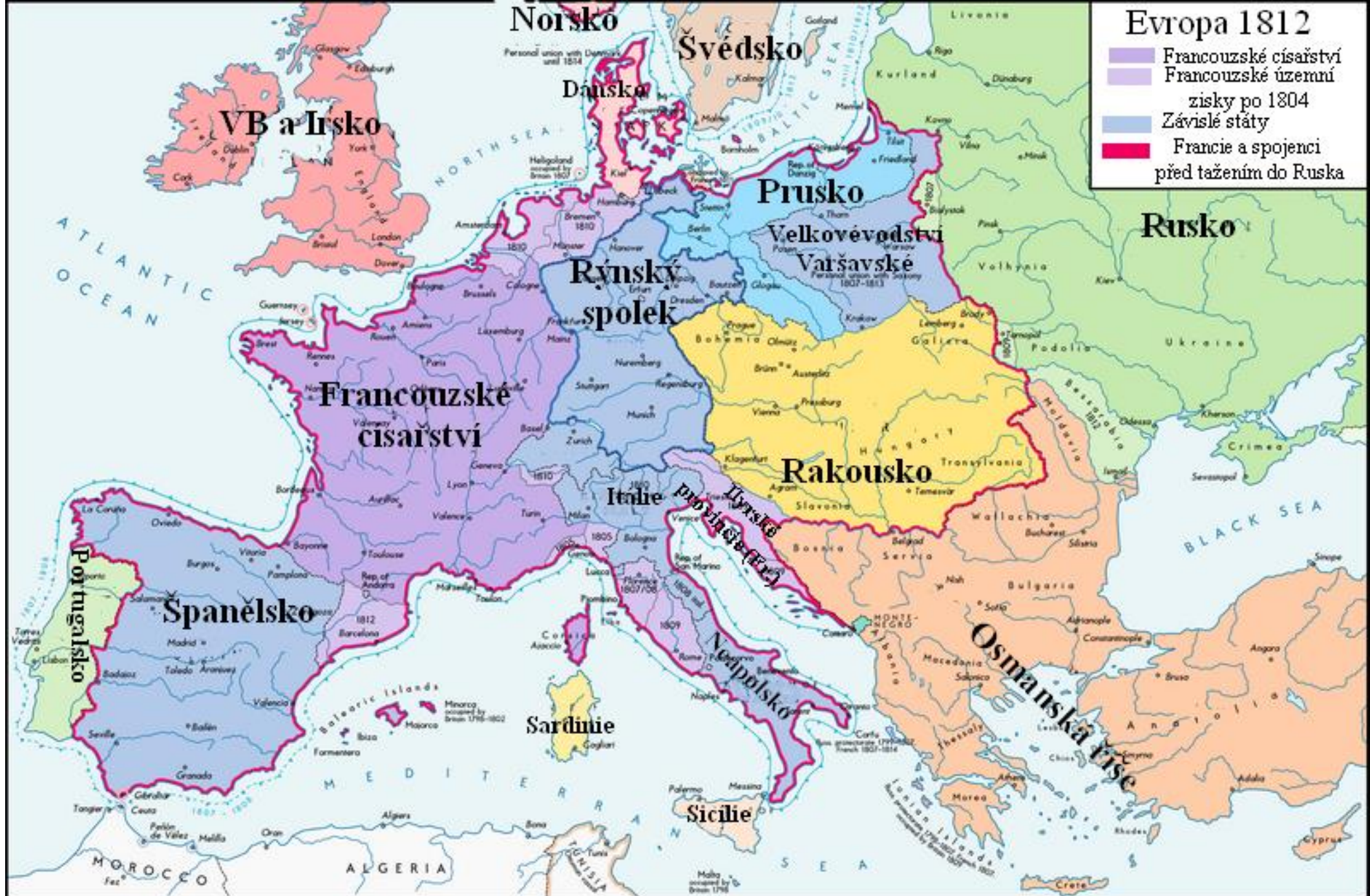
Zdroj: The Department of History,
United States Military Academy,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Strategic_Situation_of_Europe_1801.jpg [10. 1. 2019]

Evropa v roce 1812

Zdroj: Alexander Altenhof, CC-BY-SA-3.0

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f5/Europe_1812_map_en.png [10. 1. 2019] ; vlastní zpracování

Vídeňský kongres (1814–1815)

- Základním záměrem bylo vymezení uspořádání Evropy po Napoleonských válkách
- Účastnilo se jej přes 200 států

První multilaterální diplomatická jednání přinesl Vídeňský kongres; obraz z roku 1819 namaloval Jean-Baptiste Isabey, Zdroj: Jean-Baptiste Isabey, 1819, <https://redhistoria.com/la-restauracion-orden-sociedad-y-economia/congreso-de-viena-2/> [10. 1. 2019]

Vídeňský kongres zvaný též „tančící kongres“

- Kongres doprovázelo bohaté kulturní vyžití: divadlo, lovy, výlety a hlavně téměř každodenní plesy – odtud „tančící kongres“
- Nebyl to kongres v dnešním slova smyslu z hlediska technického, neboť se neschůzovalo se, ale spíše se jednalo o soubor neformální setkání mezi státníky tehdejších mocností, kteří diskutovali o vybraných otázkách

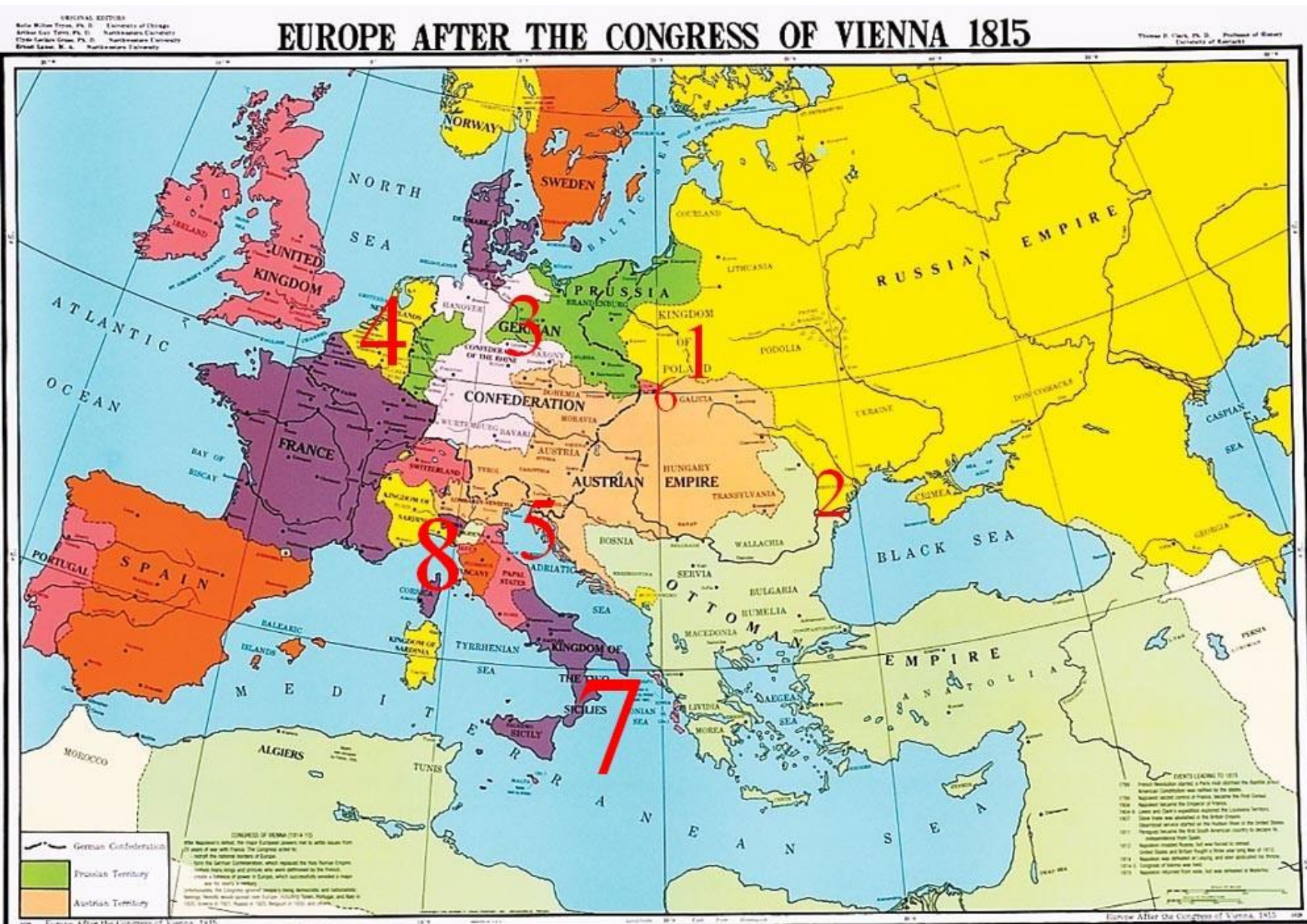
Nejdůležitější postavy Vídeňského kongresu

- Klemens Wenzel Nepomuk Lothar kníže z Metternich-Winneburgu, vévoda z Portelly, hrabě z Kynžvartu; Ministr zahraničí, poté i státní kancléř Rakouského císařství 1809–1848 (od 1821 kancléřem); tvůrce uspořádání Evropy první poloviny 19. stol; trpěl častými záněty očních víček (blefaritidou); **kongresu předsedal**
- Další důležité postavy: František I., Alexandr I. Friedrich Vilém III., Talleyrand, lord Castlereagh, Friedrich August I.

Cíl 1

- Pokus o restauraci původních pořádků
 - původní panovnické rody a společenské uspořádání před VFR
 - Francouzská společnost před Velkou francouzskou revolucí se dělila na 3 stavy. Mezi první dva stavy se řadila církev a šlechta; třetí stav, složený z buržoazie, služebnictva a rolníků, byl velmi silně daňově zatížen a jeho členové měli jen málo práv

Cíl 2 – územní zisky (příklady)

- 1 – Kongresové Polsko k Rusku
- 2 – Besarábie k Rusku; Finsko k Rusku
- 3 – Prusko se rozšířilo o Porýní a část Saska, Gdaňsk, Poznaňsko a Švédské Pomořany. Vznikl Německý spolek.
- 4 - Holandsko a Belgie se spojily do Nizozemského království a personální unií k nim připadlo také Lucembursko.
- 5 – Rakousko připojilo Benátsko, Terst, Tyrolsko, Lombardii a Dalmácii, ztratilo Belgii.
- 6 – Krakovská republika (Svobodné město Krakov)
- 7 – Království obojí Sicílie; VB dostalo Maltu
- 8 – Italské státy : Parma, Modena, Lucca, Toskánsko, Papežský stát, Sardinské království (Piemont u Francie), Zdroj: Masarykova univerzita, 2015, https://is.muni.cz/el/1421/podzim2015/REBcA13/um/Pozdni_obdobi_a_turkocracie_SM.pdf[10. 1. 2019] , Vlastní zpracování

Cíl 3 – zabránit revolucím

- V Rakousku převládl konzervativismus. Liberalismus i rostoucí nacionalistické tendence byly chápány jako ohrožení územní integrity říše, jakož i stability celé společnosti, Metternich nebyl politikem války. Proto byla zavedena cenzura a zvýšený policejní dohled. Císař a jeho aparát byl „tatíčkem národů“. Idea: Žijte ničím nerušený život, a nechte nás starat se o vaše dobro.
- V Rakouské císařství ovšem již v této době revoluce probíhá, a to ta průmyslová

Svatoalianční systém v Evropě

+ od 1818 také Francie členem Svaté Aliance (pozvaná na kongresu v Cáchách 1818)

Zdroj obrázku:

Múlt-Kor, <https://mult-kor.hu/vallasi-megszallott-car-kezdemenyezte-a-szent-szovetseg-megalakitasat-20150926?print=1> [10. 1. 2019]

Svatoalianční systém – cíle

- Zachovat absolutismus a zabránit revolucím i formou vojenských intervencí; udržet status quo
- Některé státy se nepřipojily:
 - Osmanská říše – strach z křížových výprav
 - VB – není absolutistická, parlament to nechtěl
 - Papežský stát

Kongresy Svaté aliance

- Kongres v Cáchách 1818 – zde se po Bourbonské restauraci přidává ke Svaté alianci Francie
- Kongres v Karlových Varech 1819
- Kongres v Opavě 1820
- Kongres v Lublani 1821
- Kongres ve Veroně 1822

Příklad fungování Svaté aliance

- 1820 Španělsko – povstání proti Bourbonům (požadavek ústavy z roku 1812) – intervence
- 1817 Wartburg – oslava 300 let od reformace s nacionálním podtextem (Studenti na hradě Wartburg pálili knihy symbolizující německou nesvobodu (např. Napoleonský občanský zákoník); odkazovali mj. na zapálení papežské buly Martinem Lutherem roku 1520)
- Karlovarské usnesení
- 1848 Rusů zásah v Uhrách (ale v Krymské válce Rakušané Rusku nepomohli)

Konec Svaté aliance

- Za konec aliance je považována Krymská válka (1853–1856)
- Rusko X Osmanská říše + VB + Francie
- Rakousko Rusku nepomohlo (neutrální), dokonce samo obsadilo území v Moldávii a Valašsku

Krymská válka byla jednou z prvních válek, o nichž veřejnost dostávala informace prostřednictvím fotografií. Zde vidíme vojáka, který je informován o svém trestu, cca 1855, Zdroj: Roger Fenton, <http://www.allworldwars.com/Crimean-War-Photographs-by-Roger-Fenton-1855.html> [10. 1. 2019]

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

